

Διογένης ο Κυνικός – Ο αναρχικός της αρχαιότητας

✘ Ο Διογένης ο «Κυνικός» (ή Κύων), γνωστός κι ως ο Διογένης ο Σινωπεύς, ήταν Έλληνας φιλόσοφος, που γεννήθηκε στη Σινώπη του Πόντου περίπου το 412 π.Χ. (σύμφωνα με άλλες πηγές το 399 π.Χ.) και θεωρείται ο κυριότερος εκπρόσωπος της Κυνικής Φιλοσοφίας. Σύμφωνα με έναν θρύλο, γεννήθηκε την ημέρα που πέθανε ο Σωκράτης.

Λέγεται ότι οι Σινωπείς τον εξόρισαν γιατί παραχάραξε το τοπικό νόμισμα. Άλλοι πάλι υποστηρίζουν ότι ακολούθησε στην εξορία τον πατέρα του Ικεσία, επόπτη του νομισματοκοπείου της Σινώπης, όταν αυτός κατηγορήθηκε σαν παραχαράκτης. Ο Διογένης λόγω της εξορίας, εγκαταστάθηκε στην Αθήνα ως πολιτικός εξόριστος το 370 π.Χ. Συνήθως, τα καλοκαίρια έμενε στην Κόρινθο και τους χειμώνες στην Αθήνα.

Πολύ γρήγορα εντυπωσιάστηκε από τη διδασκαλία του Αντισθένη, ένας από τους πιο διαπρεπείς μαθητές του Σωκράτη και ζήτησε να γίνει μαθητής του. Λέγεται, ότι εμφανίστηκε μπροστά στον Αντισθένη, σαν τραπεζίτης, παρακαλώντας τον να τον δεχθεί ως μαθητή του. Ο Αντισθένης, φυσικά, αρνήθηκε να διδάξει έναν τραπεζίτη. Ο Διογένης επέμενε για πολύ καιρό. Ο Αντισθένης αποφάσισε να τον δεχθεί μόνο όταν τον είδε να είναι ντυμένος με κουρέλια, να κοιμάται στο χώμα και στις λάσπες, και να περιπλανιέται ζητιανεύοντας μαζί με τους άλλους ζητιάνους. Σύντομα ο Διογένης ξεπέρασε το δάσκαλό του, όχι μόνο σε φήμη, αλλά και στην αυστηρότητα του τρόπου ζωής. Θεωρείται το αρχέτυπο των Κυνικών, και μάλιστα πολλοί του αποδίδουν την καθιέρωση του Κυνικού τρόπου ζωής, αν και ο ίδιος αναγνωρίζει το χρέος του στον Αντισθένη. Η κυνική φιλοσοφία λέγεται έτσι γιατί οι κυνικοί είχαν ως έμβλημά τους τον Κύων (τον σκύλο) και έλεγαν «εμείς διαφέρουμε από τους άλλους σκύλους διότι εμείς δεν δαγκώνουμε τους εχθρούς αλλά τους φίλους, για να τους διορθώσουμε». Οι κυνικοί φιλόσοφοι πρέσβευαν την απόλυτη αμφισβήτηση των πάντων, απέρριπταν κάθε εξουσία και ήθελαν την απόλυτη ελευθερία του ανθρώπου .

Ο Διογένης δεν συγκρότησε ένα θεωρητικό σύστημα αξιών, αλλά με τις πράξεις του γελοιοποίησε, εξευτέλισε κυριολεκτικά τις κυρίαρχες κοινωνικές συμβάσεις, σε σημείο που δύσκολα θα έφτανε και ο πιο ριζοσπαστικός αναρχικός της εποχής

μας. Το έδαφος είχε ήδη προλειάνει ο Αντισθένης, ο οποίος κήρυττε δημοσίως ότι δεν θα έπρεπε να υπάρχει κυβέρνηση, ατομική ιδιοκτησία, επίσημη θρησκεία, γάμος. Απέρριψε τη φήμη και τις τιμές, αλλά η επίδειξη του ασκητισμού του ήταν τόσο καινούργια για τους Έλληνες ώστε προσήλκυσε μεγάλη προσοχή και πολλοί έφτασαν να τον θεωρούν εξαιρετικά σοφό.

Ο Διογένης έθιξε αποκλειστικά κοινωνικά και ηθικά προβλήματα. Η διδασκαλία του ήταν ουσιαστικά επαναστατική και ανατρεπτική για την τάξη που επικρατούσε τότε. Προσπάθησε με τα επιχειρήματα του, να αλλάξει την ανθρώπινη κοινωνία που είχε διαφθαρεί. Αυτό κατά την γνώμη του θα γινόταν δυνατό, αν ο άνθρωπος επέστρεφε στην φύση. Πίστευε δηλαδή πως η ευτυχία του ανθρώπου βρίσκεται στη φυσική ζωή και πως μόνο με την αυτάρκεια, την λιτότητα, την αυτογνωσία και την άσκηση μπορεί να την εξασφαλίσει. Υπήρξε είρωνας καυστικότατος και ονειδιστής των ανθρώπινων αδυναμιών, προπάντων δε της ματαιοδοξίας και της υπεροψίας. Τρεφόταν μόνο από προσφορές των θαυμαστών του. Ο Διογένης ο Λαέρτιος παραθέτει μεγάλο κατάλογο από έργα του Διογένη του Κύνου από τα οποία σώζονται αρκετά δυστυχώς όχι στη Ελληνική.

Ο Διογένης πίστευε πως ο άνθρωπος είναι από τη Φύση εφοδιασμένος με όλα όσα χρειάζεται και δεν έχει ανάγκη από περιττά πράγματα. Μόνος του δημιουργεί για τον εαυτό του πλήθος τεχνητές ανάγκες και επιθυμίες, που τελικά τον υποδουλώνουν. Για τον Διογένη μόνο η ικανοποίηση των φυσικών αναγκών οδηγεί στην ευτυχία και καμία σωματική ανάγκη δεν μπορεί να θεωρηθεί ανήθικη, αφού η φύση τις δημιουργεί όλες. Ωστόσο, οι φυσικές ανάγκες μπορούν να δαμαστούν με την άσκηση, δηλαδή με το να ασκεί κάποιος το σώμα του, ώστε να περιορίζονται οι ανάγκες του στο ελάχιστο δυνατό. Αυτό θα βοηθήσει τον άνθρωπο να αποκτήσει αυτάρκεια: όσο πιο λίγες και απλές είναι οι ανάγκες του, τόσο πιο εύκολα θα μπορεί να τις ικανοποιεί. Η παράδοση στις σωματικές απολαύσεις συνιστά αδυναμία αλλά και αδικία. Στον ευτραφή ρήτορα Αναξιμένη έλεγε σαρκαστικά ο Διογένης: «Αναξιμένη, δώσε λίγη κοιλιά και στους φτωχούς».

Ο Διογένης και οι μεταγενέστεροί του Κυνικοί απορρίπτουν ό,τι σηματοδοτεί τον ανθρώπινο πολιτισμό. Ο Νόμος δεν έχει καμία απολύτως αξία απέναντι στη φύση, διότι οι νόμοι είναι ανθρώπινα έργα και διαφέρουν από χώρα σε χώρα, επομένως δεν έχουν αντικειμενικό κύρος και είναι ανάξιοι σεβασμού. Για τον λόγο αυτό, ακριβώς, κανένα δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να κρίνει τις πράξεις κάποιου, ούτε και οποιαδήποτε εξουσία έχει το δικαίωμα να καθορίζει τη ζωή των ανθρώπων.

Χρησιμοποιούσε τον αστεϊσμό και το λογοπαίγνιο ως μέσο για τα διδάγματά του. Πίστευε πως η ευτυχία του ανθρώπου βρίσκεται στη φυσική ζωή και πως μόνο με την αυτάρκεια, την λιτότητα, την αυτογνωσία και την άσκηση μπορεί κανείς να την εξασφαλίσει. Εφαρμόζοντας στην πράξη τις αρχές του κυκλοφορούσε στην Αθήνα ξυπόλυτος, φορώντας χειμώνα καλοκαίρι το ίδιο ρούχο και μόνο στα μεγάλα κρύα δανειζόταν από κάποιο φίλο του ένα μανδύα και είχε στην πλάτη του ένα σακούλι όπου έβαζε τίποτε τρόφιμα και ένα τάσι για να πίνει νερό. Κοιμόταν χωρίς να μεταχειρίζεται στρωσίδια μέσα σε ένα...πιθάρι, με φύλακες τα σκυλιά του, που άλλοτε το κυλούσε στη Βασιλείο Στοά κι άλλοτε στο Μητρώο, κάτω από την Ακρόπολη, αποδεικνύοντας, έτσι, πως και το σπίτι ακόμα ήταν κάτι το περιττό. Απέρριπτε την πολυθεία και τις θρησκευτικές λατρείες, ως αυθαίρετους ανθρώπινους θεσμούς.

Περιγελούσε τους ρήτορες που στους λόγους των έκαναν πολύ θόρυβο περί δικαιοσύνης αλλά ουδέποτε την εφάρμοσαν στη ζωή τους. Έλεγε ότι οι άνθρωποι αγωνίζονται να ξεπεράσουν ο ένας τον άλλο σε υλικά αποκτήματα, αλλά κανένας δεν αγωνίζεται να γίνει καλύτερος και αληθινός.

Δε δημιούργησε ποτέ δική του οικογένεια και θεωρούσε τον εαυτό του ως «πολίτη του κόσμου» (κοσμοπολίτης). Οι Αθηναίοι αγαπούσαν τον Διογένη, για την ετοιμότητα και την ευφυΐα του, με τις οποίες απαντούσε σε κάθε ερώτηση που του έκαναν, καθώς και για τον αδυσώπητο και τραχύ τρόπο με τον οποίο έσκωπε τα κακώς έχοντα στην κοινωνία. Τη σκέψη του την απασχολούσαν αποκλειστικά τα ηθικοκοινωνικά προβλήματα, η δε διδασκαλία του, ουσιαστικά, ήταν επαναστατική και ανατρεπτική της υφισταμένης τάξεως. Γι' αυτό όταν ένας νεαρός του έσπασε το πιθάρι, μαστίγωσαν τον νεαρό και του έδωσαν άλλο.

Σ' ένα ταξίδι του στην Αίγινα, ο Διογένης συνελήφθη από πειρατές και στάλθηκε στην Κρήτη όπου και εκτέθηκε για πώληση. Ο Ξενιάδης, εντυπωσιασμένος από το πνεύμα του Διογένη, τον αγόρασε παίρνοντάς τον μαζί του στην Κόρινθο. Εκεί του εμπιστεύτηκε το νοικοκυριό του και του ανέθεσε την ανατροφή των δύο γιων του. Ο Διογένης φέρεται να είπε στον Ξενιάδη, «Πρέπει να με υπακούεις, παρόλο που είμαι σκλάβος· διότι εάν ο γιατρός ή ο καπετάνιος πλοίου βρίσκονταν υπό δουλεία, θα υπακούονταν».

Ο Διογένης εκτελούσε τα καινούργια του καθήκοντα με τέτοια επιτυχία που ο Ξενιάδης συνήθιζε να λέει στους γύρω του, «Ένας έντιμος μεγαλοφυής μπήκε στο σπίτι μου.» Ο Εύβουλος, στο βιβλίο του με τον τίτλο «Η πώληση του Διογένη», μας

περιγράφει πώς ο Κυνικός φιλόσοφος διαπαιδαγωγούσε τους γιους του Ξενιάδη. Τους μάθαινε ν' αποστηθίζουν πολλά χωρία από ποιητές, ιστορικούς και από τα κείμενα του ίδιου του Διογένη. Τους ασκούσε με κάθε τρόπο στο ν' αποκτήσουν καλή μνήμη. Στο σπίτι τους μάθαινε να αυτοεξυπηρετούνται και να είναι ευχαριστημένοι με λιτό φαγητό και νερό. Τους μάθαινε να κόβουν τα μαλλιά τους κοντά και να μην τα στολίζουν, να σκεπάζονται με ελαφρά σκεπάσματα, να περπατούν ξυπόλητοι, σιωπηλοί, χωρίς να κοιτάζουν γύρω τους στους δρόμους. Τα παιδιά έτρεφαν μεγάλο σεβασμό για το Διογένη και ζητούσαν χάρες από τους γονείς τους γι' αυτόν. Επιπλέον ο Διογένης τους δίδαξε ιππασία, σκοποβολή, σφαιροβολία, και ακοντισμό. Αργότερα, όταν έφτασαν σε ηλικία για το σχολείο της παλαιίστρας, δεν επέτρεπε στο δάσκαλο να τους δώσει πλήρη αθλητική εκπαίδευση, αλλά μόνο τόση ώστε να τους κρατάει σε καλή φυσική κατάσταση.

Στην Κόρινθο ο Διογένης έζησε το υπόλοιπο της ζωής του, την οποία αφιέρωσε αποκλειστικά στο να κηρύττει τα δόγματα της ενάρετης αυτοκυριαρχίας. Στα Ίσθμια (μια από τις τέσσερις μεγάλες πανελλήνιες γιορτές του αρχαίου κόσμου) δίδασκε σε μεγάλα ακροατήρια που στράφηκαν προς αυτόν μετά το θάνατο του Αντισθένη.

Ο Διογένης, είχε παντού εχθρούς ή φίλους που διασκέδαζαν μαζί του, εμπαιζοντάς τον, εξορίστηκε από την πατρίδα του, πουλήθηκε ως δούλος, κέρδισε την ελευθερία του, γνώρισε όλες τις πτυχές της ζωής αφού έγινε απο τραπεζίτης μέχρι ζητιάνος, και από φιλόσοφος μέχρι σκύλος (ζώντας σκυλίσια ζωή), στο τέλος κοιμόταν μέσα σε ένα μεγάλο πιθάρι. Δήλωνε ότι ήταν εναντίον του πολιτισμού, αφού «Οι άνθρωποι είναι ζώα και τα ζώα δεν έχουν πολιτισμό, έχουν μόνο φυσικές ανάγκες, αλλά ας γίνουν τα ζώα πρώτα άνθρωποι και έπειτα ας κάνουν και πολιτισμό, πράγμα δύσκολο, αφού μέχρι στιγμής δεν υπάρχει πουθενά, εκτός εάν μιλάμε για χρήματα, για πόλεμο και για θεάματα».

Πολλοί γελούσαν μαζί του επειδή κοιμόταν στο πιθάρι του κι εκείνος γελούσε μαζί τους επειδή δεν χωρούσαν στο πιθάρι του, γιατί ήταν χοντροί. «Η φιλοσοφία δεν έχει σπίτι» έλεγε, «γιατί είναι τόσο μεγάλη που δεν χωράει σε κανένα σπίτι και μπορεί να έχει σαν στέγη της μόνο τον ουρανό».

Έχοντας διαπιστώσει ότι ο άνθρωπος δεν είναι παρά ένα ζώο, ο Διογένης έκανε την ανάγκη του δημοσίως, και έλεγε ότι απολύτως καμία σωματική ανάγκη δεν θα έπρεπε να θεωρείται ανήθικη ή πρόστυχη αφού η φύση την δημιουργεί. Ο Διογένης, επίσης, αυνανιζόταν δημοσίως, κατά προτίμηση στην αγορά.

Για το θάνατο του Διογένη υπάρχουν διάφορες πληροφορίες. Οι ιστορικοί, όμως, δεν είναι βέβαιοι ούτε για το χρόνο ούτε για τον τρόπο του θανάτου του. Πιστεύεται ότι ο Διογένης πέθανε 323 π.Χ στην Κόρινθο πολύ γέρος και κατά την παράδοση την ίδια μέρα που πέθανε στη Βαβυλώνα ο Αλέξανδρος. Οι Κορίνθιοι του έκαναν μεγαλοπρεπή κηδεία και στον τάφο του έστησαν μαρμάρινο κίονα, πάνω στον οποίο έστεκε καμαρωτός ένας σκύλος από μάρμαρο της Πάρου (κύνα). Λέγεται ότι είχε προκύψει διαμάχη μεταξύ των μαθητών του για το ποιος θα τον θάψει. Τελικά, με εισήγηση ανδρών επιρροής, θάφτηκε από τους γιους του Ξενιάδη. Στη συνέχεια συμπατριώτες του από τη Σινώπη τον τίμησαν με ορειχάλκινα αγάλματα, κοντά στη γιγαντιαία κολόνα με το σκύλο, πάνω στα οποία χάραξαν την ακόλουθη επιγραφή: «Ο χρόνος κάνει ακόμη και το χαλκό να παλιώνει· αλλά τη δόξα σου, ω Διογένη, η αιωνιότητα ποτέ δεν θα καταστρέψει. Διότι εσύ μόνος δίδαξες στους θνητούς το μάθημα της αυτάρκειας και το πιο ενάρετο μονοπάτι της ζωής».

Ο Διογένης άφησε πίσω του μαθητές που ακολούθησαν τον ίδιο τρόπο ζωής και καυτηρίασαν έμπρακτα την αφύσικη και τεχνητή ζωή του πολιτισμού. Από τους πιο γνωστούς συνεχιστές του είναι ο Κράτης ο Θηβαίος, που έζησε ως επαίτης, έχοντας μάλιστα στο πλευρό του την Ιππαρχία, κοπέλα από αρχοντική οικογένεια και αδελφή του επίσης Κυνικού Μητροκλή.

Ο Διογένης ο Λαέρτιος παραθέτει μακρότατο κατάλογο των έργων του φιλοσόφου, από τα οποία όμως τίποτα δεν διασώθηκε. Ο ίδιος συνέλεξε αποφθέγματα, ανέκδοτα και λεπτομέρειες από το βίο του μεγάλου κυνικού. Πολλά όμως απ' αυτά όμως, ίσως και να είναι επινοήματα των μεταγενεστέρων θαυμαστών του. Ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα:

- Ο Διογένης είχε συλληφθεί αιχμάλωτος και κατάληξε στα δουλοπάζαρα. Ο δουλέμπορος δεν τον άφηνε να καθίσει, γιατί ήθελε να βλέπει ο κόσμος την «πραμάτεια» του. Ο Διογένης τότε του είπε, «Δεν έχει σημασία γιατί και τα ψάρια όπως και να στέκονται το ίδιο πωλούνται». Ο Ξενιάδης, πλούσιος, αριστοκράτης της εποχής είδε τον Διογένη και θέλησε να τον αγοράσει. Συζήτησε με τον δουλέμπορο και ο δουλέμπορος πλησίασε τον Διογένη και του λέει «αυτός ενδιαφέρεται να σε αγοράσει, τί δουλειά ξέρεις να κάνεις να του πώ;». Ο Διογένης με λογοπαίγνιο απαντά «ανθρώπων άρχειν» και συμπλήρωσε «Φώναξε μήπως κάποιος θέλει

δεσπότη». Το λογοπαίγνιο αυτό, ενός δούλου που δήλωνε «άρχειν ανθρώπων» άρεσε στον Ξενιάδη που χαμογέλασε και τον αγόρασε, αφού αντιλήφθηκε τις δύο έννοιες που με οξυδέρκεια έθεσε ο Διογένης. «Διοικώ τους ανθρώπους και διδάσκω στους ανθρώπους αρχές». Ο Ξενιάδης ανάθεσε στον Διογένη την διδασκαλία των παιδιών του, και έτσι ο Διογένης έμεινε στο Κράθειον, ένα προάστειο της Κορίνθου.

- Οι φίλοι του Διογένη θέλησαν να τον ελευθερώσουν (από δούλο του Ξενιάδη) και εκείνος τους απεκάλεσε ανόητους, γιατί, όπως είπε, «τα λιοντάρια δεν είναι δούλοι αυτών που τα τρέφουν, αλλά αυτοί που τρέφουν τα λιοντάρια είναι δούλοι των λιονταριών, αφού ο φόβος χαρακτηρίζει τους δούλους, ενώ τα θηρία προκαλούν φόβο στους ανθρώπους».
- Όταν ο Μέγας Αλέξανδρος ήταν στη Κόρινθο, ήθελε να γνωρίσει τον Διογένη και έστειλε ένα υπασπιστή του να βρει τον Διογένη που ήταν στο Κράθειο και να του τον παρουσιάσει. Αφού ο υπασπιστής τον εντόπισε, του είπε: «Σε ζητεί ο Βασιλεύς Αλέξανδρος να σε δει». Ο Διογένης απάντησε «Εγώ δεν θέλω να τον δω. Εάν θέλει αυτός ας έρθει να με δει». Και πράγματι, ο βασιλεύς Αλέξανδρος πήγε να δει τον Διογένη. Τον πλησιάζει ο Αλέξανδρος και του λέει «Είμαι ο Βασιλεύς Αλέξανδρος». Ο Διογένης ατάραχος απαντά «Και γώ είμαι ο Διογένης ο Κύων». Ο Μέγας Αλέξανδρος απορεί και του λέγει «Δεν με φοβάσαι;». Ο Διογένης απαντάει «Και τί είσαι; Καλό ή κακό;». Ο Αλέξανδρος μένει σκέπτικος. Δεν μπορεί ένας βασιλεύς να πει ότι είναι κακό, και άμα είναι καλό, γιατί κάποιος να φοβάται το καλό; Αντί να απαντήσει ο Αλέξανδρος τον ερωτεί εκ νέου «Τί χάρη θές να σου κάνω;» και ο Διογένης ξανά με λογοπαίγνιο απαντά «Αποσκότησων με». Βγάλε με δηλαδή από το σκότος, την λήθη, και δείξε μου την αλήθεια. Με το έξυπνο λογοπαίγνιο του Διογένη, η απάντηση του μπορεί και να εννοηθεί έως «Σταμάτα να μου κρύβεις τον ήλιο», καθώς οι κυνικοί πίστευαν πώς η ευτυχία του ανθρώπου βρίσκεται στη λιτότητα, στη ζεστασιά του ήλιου και δεν ζητεί τίποτα από τα υλικά πλούτη. Μόλις το άκουσε αυτό ο Αλέξανδρος είπε το περίφημο: «Εάν δεν ήμουν Αλέξανδρος, θα ήθελα να ήμουν Διογένης».
- Ο Πλάτων τιμούσε τον Διογένη, που τον ονόμαζε «Σωκράτη μαινόμενο», εκείνος όμως δεν είχε σε μεγάλη υπόληψη τον ιδρυτή της Ακαδημίας και δεν άφηνε ευκαιρία να τον ειρωνεύεται. Όταν ο Πλάτων διατύπωσε τον γνωστό ορισμό για τον άνθρωπο: «Ζώον δίπουν άπτερον» (ζώο με δύο πόδια και χωρίς φτερά) ο Διογένης μάδησε ένα πετεινό και τον

παρουσίασε στην αγορά λέγοντας «Ίδού ο άνθρωπος του Πλάτωνος» κι αυτός τότε συμπλήρωσε τον ορισμό με το «και πλατώνυχον».

- Μια μέρα μπήκε στο πλουσιόσπιτο του Πλάτωνα και με τα ξυπόλυτα (και βρώμικα) πόδια του πατούσε στα χαλιά λέγοντας «πατώ τον του Πλάτωνος τύφον (ματαιοδοξία)».
- Όταν ο Πλάτων τον είδε μια μέρα να γευματίζει μονάχα με ψωμί κι ελιές, δεν κρατήθηκε και τον πείραξε λέγοντας: «Αν είχες πάει στο Διονύσιο, δε θα 'τρωγες τώρα ελιές». Ο Διογένης όμως δεν του τη χάρισε: «Αν έτρωγες ελιές δε θα χρειαζόταν να πάς στον Διονύσιο» (Σημείωση: Ο Διονύσιος ήταν τύραννος των Συρακουσών ο δε Πλάτων πήγε κοντά του προσπαθώντας να εφαρμόσει στην πράξη τις ιδέες που είχε διατυπώσει στην «Πολιτεία» του).
- Ο Διδύμων, οφθαλμίατρος της εποχής εξετάζει το μάτι μιάς κοπέλας. Ο Διογένης τον βλέπει. Ξέρει ο Διογένης ότι ο Διδύμων είναι τύπος ερωτίλος, κοινώς γυναικάς. Και του λέει «Πρόσεξε Διδύμωνα, μήπως εξετάζοντας τον οφθαλμό, πειράξεις την κόρη».
- Είναι ο Διογένης καλεσμένος σε ένα γεύμα και πηγαίνει στο λουτρό για να πλυνθεί πριν φάει. Αλλά το λουτρό είναι πολύ βρώμικο. Δεν παραπονιέται, δεν λέει «είναι βρώμικο το λουτρό», και δεν προσβάλει τον οικοδεσπότη αλλά με αστεϊσμό ερωτεί «Οι εδώ λουόμενοι, που πλένονται κατόπιν;».
- Όταν ο Διογένης ρωτήθηκε που είδε ενάρετους (σύμφωνα με τις αρχές του) άντρες, αποκρίθηκε, «Άντρες πουθενά, στην Σπάρτη όμως, είδα παιδιά».
- Ο Διογένης καυτηρίαζε τον πόλεμο, με τον δικό του, ιδιότυπο τρόπο: Οι Κορίνθιοι προετοιμάζονταν πυρετωδώς για να πολεμήσουν τον Φίλιππο της Μακεδονίας και για να μη φανεί ότι ο Διογένης μένει άπρακτος, πήρε κι αυτός το πιθάρι του και άρχισε να το τσουλάει πάνω κάτω!
- Θέλησε κάποτε να πειράξει ένα ευνούχο μοχθηρό τύπο αφού έβλεπε τις πράξεις του και είχε ακούσει γι' αυτόν. Οι αρχαίοι Έλληνες συνήθιζαν να βάζουν πάνω από την θύρα της οικίας τους ένα θυραίο. Αυτό ήταν ένα σύμβολο ή σήμα ή ρητό που διάλεγαν για την οικία τους. Ο μοχθηρός αυτός άνδρας είχε βάλει άνωθεν της οικίας του το εξής ρητό. «Μηδέν εισίτω κακόν» (Να μην μπει κανένα κακό). Και ο Διογένης κτύπησε την πόρτα και ρώτησε: «Ο οικοδεσπότης από πού μπαίνει;».
- Όταν ρωτήθηκε ποιανού ζώου το δάγκωμα είναι το χειρότερο, λέγεται πως απάντησε: «Ανάμεσα στα άγρια, του συκοφάντη, και ανάμεσα στα ήμερα του κόλακα».

- Μια μέρα, ενώ συζητούσε επί σοβαρού θέματος κι ελάχιστοι τον άκουγαν, άρχισε να σφυρίζει· τότε, καθώς πλήθος μαζεύτηκε αμέσως γύρω του, τους επέπληξε λέγοντας, «Εσείς σπεύδετε με όλη σας τη σοβαρότητα για ν' ακούσετε ανοησίες, αλλά είστε πολύ αργοί και περιφρονητικοί όταν το θέμα είναι σοβαρό».
- Όταν κάποιος του είπε, «οι περισσότεροι άνθρωποι γελούν μαζί σου», η απάντησή του ήταν, «πολύ πιθανόν οι γάιδарοι να γελούν μ' αυτούς· αλλά όπως δεν τους νοιάζει για τα γαϊδούρια, ούτε και μένα με νοιάζει γι' αυτούς».
- Ο Μέγας Αλέξανδρος κάποτε θέλησε να πειράξει τον Διογένη και αφού έλεγε ότι ήταν Κύων, του έστειλε ένα πιάτο κόκκαλα. Μετά όταν τον συνάντησε τον Διογένη τον ρώτησε: «Σου άρεσε Κύων το δώρο μου;». Και ο Διογένης του απάντησε «Το έδεσμα ήταν άξιο για κύων, αλλά το δώρο δεν ήταν καθόλου άξιο για βασιλέα».
- Όταν από τα βάθη της Ασίας ο Αλέξανδρος έστειλε στον τοποτηρητή του Αντίπατρο μήνυμα με κάποιον αγγελιοφόρο, που λεγόταν Αθλίας, ο Διογένης σχολίασε: «Αθλίας παρ' αθλίου δι' αθλίου προς άθλιον» (Ο άθλιος στέλνει άθλια επιστολή με τον Άθλιο προς ένα άθλιο).
- Τον ρώτησε κάποιος τύραννος ποιος είναι ο καλύτερος χαλκός για να χυτευθεί ένα άγαλμά του και ο Διογένης του είπε «ο δι' ου Αρμόδιος και Αριστογείτων εχυτεύθησαν» (δηλαδή ο χαλκός από τον οποίο γίνανε τα αγάλματα του Αρμόδιου και του Αριστογείτονα – των τυραννοκτόνων).
- Μια μέρα, παρατήρησε μια τοιχογραφία που εικόνιζε δύο κενταύρους, πανάθλια ζωγραφισμένους και ρώτησε : «Πότερος τούτων Χείρων εστί;», λογοπαικτώντας με το επίθετο χείρων (= χειρότερος) και το όνομα του γνωστού κενταύρου Χείρωνα.
- Όταν κάποιος είπε στον Διογένη, «Γέρασες, κοίτα να ξεκουραστείς», αυτός απάντησε «Αν έπαιρνα μέρος σε αγώνα δρόμου, στο τέλος, θα έπρεπε να χαλαρώσω αντί να επιταχύνω;».
- Μια μέρα παρακολουθούσε μουσική παράσταση κιθάρας. Ο κιθαρωδός ήταν κάποιος ηρακλείων διαστάσεων και πολύ αγριωπός, το δε παίξιμό του είχε τα μαύρα του τα χάλια. Όλοι οι ακροατές αποδοκίμαζαν τον «καλλιτέχνη» και μονάχα ο Διογένης τον χειροκροτούσε. Όταν οι άλλοι τον ρώτησαν απορημένοι «γιατί;», εκείνος απάντησε: «Διότι τηλικούτος ών κιθαρωδεί και ου ληστεύει!» (Επειδή, παρά το μέγεθος του, παίζει κιθάρα και δεν ληστεύει).
- Όταν είδε ένα μουσικό να χορδίζει την άρπα, του είπε, «Δεν ντρέπεσαι να

δίνεις στο ξύλο εναρμονισμένους ήχους, τη στιγμή που απέτυχες να εναρμονίσεις την ψυχή με τη ζωή σου;».

- Στην αγορά της Αθήνας τον έβρισε ένας φαλακρός. Ο Διογένης απάντησε: «Εγώ ου λοιδωρώ αλλά τας τρίχας επαινώ, ότι κρανίου κακού απηλλάγησαν», δηλαδή «Δεν θα σε βρίσω, αλλά θα παινέψω τις τρίχες που εγκατέλειψαν ένα τέτοιο κρανίο».
- Τον καιρό που ο Διογένης ζούσε στην Κόρινθο, μεσουρανούσε εκεί η περίφημη εταίρα Λαΐς η Κορινθία. Ήταν τόσο όμορφη που κατά τον Προπέρτιο «όλη η Ελλάδα έλιωνε από πόθο μπροστά στην πόρτα της» ενώ ο Αρισταίνετος γράφει πως «τα στήθια της ήταν σαν κυδώνια» και κατά τον Αθήναιο πολλοί ζωγράφοι την είχαν ως πρότυπο. Δεν ήταν όμως μόνο πανέμορφη. Ήταν πολύ μορφωμένη, καλλιεργημένη, και πάμπλουτη. Φυσικά είχε σχέσεις με τους επιφανέστερους και πλουσιώτερους Έλληνες, που συνέρρεαν στην Κόρινθο για να τη γνωρίσουν (με τη βιβλική σημασία του ρήματος). Ανάμεσα στους «πελάτες» της ήταν και ο μαθητής του Σωκράτη Αρίστιππος, ιδρυτής της ηδονιστικής σχολής. Ο Αρίστιππος ήταν άνθρωπος ρεαλιστής και όταν κάποιοι του είπαν πως η Λαΐς δεν τον αγαπάει, αυτός απάντησε «Και τα ψάρια και το κρασί δε μ'αγαπάνε αλλά εγώ τα απολαμβάνω». Ο Διογένης στην αρχή δεν έδινε καμιά σημασία στη Λαΐδα και όταν κάποιος φίλος του τον ρώτησε γιατί δεν την επισκέπτεται, αυτός απάντησε «ουκ ωνέομαι εγώ δεκακισχιλίων μίαν μεταμέλειαν», δηλαδή δεν αγοράζω με δέκα χιλιάδες δραχμές κάτι για το οποίο θα μετανοιώσω. Η Λαΐς, μαθαίνοντας το περιστατικό, πειράχτηκε και αποφάσισε να τιμωρήσει τον φιλόσοφο που καταφρονούσε τη γοητεία της. Κατάφερε να τον πλησιάσει και του υποσχέθηκε μίαν ερωτική νύχτα μαζί της, δωρεάν. Ο Διογένης, τι είχε να χάσει, συμφώνησε. Η Λαΐς όμως τον υποδέχτηκε σε ένα σκοτεινό δωμάτιο και στη θέση της βρισκόταν μια κακάσχημη υπηρέτριά της, από την οποία τελικά ο φιλόσοφος δέχτηκε τις θωπείες που του υποσχέθηκε η Λαΐς. Το άλλο πρωί διαπίστωσε το πάθημά του, το οποίο η εταίρα φρόντισε να το μάθει όλη η Κόρινθος. Ο Διογένης όμως απτόητος της ανταπέδωσε τα ίσα, λέγοντας «Λυχνίας σβεσθείσης πάσα γυνή Λαΐς» (δηλαδή, στο σκοτάδι όλες οι γυναίκες είναι ίδιες).
- Μια φορά ο Διογένης ο Κυνικός βρέθηκε σε μια συντροφιά όπου όλοι έπλητταν θανάσιμα από απαγγελία ενός ποιητή. Βλέποντας να προβάλλει το λευκό στο τέλος του ειληταρίου που κρατούσε ο ποιητής, ο Διογένης είπε «Κουράγιο φίλοι, βλέπω στεριά».
- Όταν ο κυνικός φιλόσοφος Διογένης είδε μια γυναίκα κρεμασμένη σε μια

ελιά αναφώνησε: «Μακάρι να είχαν όλα τα δέντρα τέτοιους καρπούς!».

- Κάποιος καλοτύχιζε τον Καλλισθένη γιατί ζούσε ωραία κοντά στον Μέγα Αλέξανδρο. Ο Διογένης τότε του απαντά: «Κακότυχος είναι όποιος προγευματίζει και δειπνεί όποτε αρέσει στον Αλέξανδρο».
- Μια φορά άναψε, μέρα μεσημέρι, έναν λύχνο και κρατώντας τον, γύριζε στην αγοράς τους δρόμους. Όταν δε, ρωτήθηκε γιατί το κάνει αυτό, έδωσε τη γνωστή περίφημη απάντησή του: «Άνθρωπον ζητώ».
- Μια μέρα ο Διογένης πήγε στο θέατρο, όταν η παράσταση είχε τελειώσει και ο κόσμος έβγαινε έξω. Αντίθετα στο πλήθος, που έβγαινε έξω, αυτός προσπαθούσε ν' ανοίξει δρόμο και να μπει μέσα, και σαν τον ρώτησαν, γιατί πάει αντίθετα, απάντησε: «Σε όλη μου τη ζωή αυτό εξασκούμε να κάνω».
- Όταν είδε μια μέρα ένα παιδί να πίνει νερό με τη χούφτα του χεριού του, έβγαλε, καθώς λένε, το κύπελλο, με το οποίο έπινε νερό και το πέταξε αναφωνώντας «παιδίον μὲ νενίκηκεν εὐτελεία!» (ένα παιδί με ξεπέρασε στην απλότητα).
- Ο Διογένης, κάποτε, στέκονταν εμπρός από ένα άγαλμα ζητώντας...ελεημοσύνη. Όταν τον ρώτησαν γιατί το κάνει αυτό, εκείνος απάντησε: «μελετῶ ἀποτυγχάνειν» (μελετώ την αποτυχία).
- Έλεγε ο Διογένης, πως, όταν πεθάνει, θέλει να τον θάψουν μπρούμητα. Τον ρώτησαν γιατί, κι εκείνος απάντησε: «γιατί σε λίγο θα' ρθουν τα πάνω-κάτω».
- Σε κάποιον που του υπενθύμιζε χλευαστικά μια παλαιότερη παρανομία του (παραχάραξη νομίσματος, για την οποία οι συμπολίτες του τον εκδίωξαν από την Σινώπη), ο κυνικός φιλόσοφος δήλωσε «κάποτε ήμουν τέτοιος που εσύ είσαι τώρα, τέτοιος όμως που είμαι εγώ, εσύ δεν θα γίνεις ποτέ». Όταν οι Αθηναίοι τον κορόιδευαν για τον ίδιο λόγο, λέγοντας πώς οι Συνωπείς τον είχαν εξορίσει αυτός με αστεϊσμό απαντούσε «κι εγώ τους καταδίκασα να μείνουν εκεί».
- Ο Διογένης βγήκε μια μέρα στην αγορά και άρχισε να φωνάζει:«Ε, άνθρωποι που είστε;». Σαν μαζεύτηκαν κάμποσοι, τότε άρχισε να τους κυνηγά και να τους χτυπά με το ραβδί του, λέγοντάς τους: «Ανθρώπους κάλεσα, όχι παλιάνθρωπους».
- Όταν ο Διογένης ρωτήθηκε «Αν πεθάνεις, ποιος θα φροντίσει την κηδεία σου;», είπε «Αυτός που θα θέλει το σπίτι μου».
- Βλέποντας κάποτε ο Διογένης μια θρησκώληπτη γυναίκα να σκύβει βαθιά στα αγάλματα των θεών, της είπε «Δε φοβάσαι καλή μου γυναίκα, μήπως

κανένας θεός από πίσω σου σε δει σε άσεμνη στάση;».

- Όταν ο Διογένης αιχμαλωτίστηκε στη μάχη της Χαιρώνειας και οδηγήθηκε μπροστά στον Φίλιππο, ρωτήθηκε ποιος είναι, και απάντησε, «κατάσκοπος τις απληστίας σου».
- Όταν ο Διογένης ρωτήθηκε πότε πρέπει να παντρεύεται κάποιος, είπε, «Τους μεν νέους μηδέπω (όχι ακόμα), τους δε πρεσβυτέρους μηδέπωποτε (ποτέ)».
- Σε κάποιο δείπνο κάποιοι του έριχναν (του Διογένη) κόκκαλα σαν σε σκύλο, τότε εκείνος σηκώθηκε και τους κατούρησε σαν σκύλος.
- Όταν ο Διογένης ρωτήθηκε γιατί οι άνθρωποι ελεούν τους ζητιάνους αλλά όχι τους φιλοσόφους, είπε, «γιατί κουτσοί και τυφλοί υπάρχει περίπτωση να γίνουν, φιλόσοφοι όμως αποκλείεται».
- Ο Διογένης παρουσιάστηκε σε μια ομιλία του ρήτορα Αναξιμένη κρατώντας ένα παστό ψάρι και απέσπασε την προσοχή των ακροατών, ο ρήτορας αγανάκτησε και ο Διογένης είπε, «Ένα τιποτένιο ψάρι διέλυσε την ομιλία του Αναξιμένη».
- Όταν κατηγορήσαν τον Διογένη ότι τα πίνει στο καπηλειό, απάντησε «και στο κουρείο, κουρεύομαι».
- Ο Διογένης όταν είδε θηλυπρεπή νέο, του είπε «δεν ντρέπεσαι, να έχεις για τον εαυτό σου χειρότερη γνώμη απ' αυτή που έχει η φύση; Αυτή σε έκανε άντρα κι εσύ αναγκάζεις τον εαυτό σου να γίνει γυναίκα».
- Κάποτε όταν τον ειρωνεύτηκαν πως μπαίνει σε ακάθαρτους χώρους, ο Διογένης, σε απάντηση, τους είπε: «Αλλά και ήλιος και ου μιάινεται», δηλαδή: «Κι ο ήλιος μπαίνει σε ακάθαρτους τόπους, αλλά δεν μολύνεται από αυτούς».
- Ο Διογένης συχνά αυνανιζόταν δημοσίως μπροστά στο πλήθος που μαζευόταν γύρω από το πιθάρι του. Όταν κάποτε ένας παριστάμενος τον ερώτησε εάν δεν ντρέπεται, αυτός του απάντησε «Είθε και την κοιλιάν ην παρατρίψαντα και μη πεινήν» (μακάρι να μπορούσα να ανακουφίσω και την πείνα μου, τρίβοντας την κοιλιά μου).
- Βλέποντας ο Διογένης, Μεγαρίτες να χτίζουν μεγάλα τείχη, τους είπε «Μην έχετε έγνοια πόσο μεγάλα θα είναι τα τείχη αλλά πόσο μεγάλοι θα είναι εκείνοι που θα σταθούν επάνω σε αυτά».
- Ρώτησαν κάποτε τον Διογένη, πια στάση πρέπει να κρατά κάποιος απέναντι στην εξουσία απάντησε: «Όποια και απέναντι στην φωτιά: να μην στέκεται ούτε πολύ κοντά, για να μην καεί, ούτε πολύ μακριά για να μην ξεπαγιάσει».

- Ο Διογένης, κουβαλούσε μαζί του ό,τι είχε. Σ' ένα σακούλι είχε συνήθως ψωμί και ελιές. Μια μέρα λοιπόν κάθεται στο μέσο της Αγοράς, ανοίγει το σακούλι του και αρχίζει να τρώει. «Καλά, τι ώρα είναι αυτή που τρως;» τον ρωτάει κάποιος. Κι ο Διογένης ετοιμόλογος του απάντησε: «Οι πλούσιοι τρώνε όταν θέλουνε, εγώ ο φτωχός, όταν πεινώ!».
- Βλέποντας μιά ημέρα τους αξιωματούχους να οδηγούν στη φυλακή κάποιο ταμία, που είχε κλέψει ένα κύπελο είπε: «Οι μεγάλοι κλέπται τον μικρόν άγουσι».
- Για τις αναθηματικές επιγραφές πιστών που σώθηκαν χάρη σε μια θεότητα, έλεγε «Θα ήταν πολύ περισσότερες, αν και εκείνοι που δεν είχαν σωθεί, είχαν κάνει αφιερώσεις».
- Βλέποντας κάποτε έναν ολυμπιονίκη να νέμει τα πρόβατά του, στάθηκε και του είπε: «Ω, βέλτιστε, ταχέως μετέβης από των Ολυμπίων επί τα Νέμεα».

Αποφθέγματα του Διογένη

- * Η ΦΙΛΑΡΓΥΡΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΚΑΚΩΝ.
- * ΤΑ ΧΕΡΙΑ ΣΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΤΑ ΑΠΛΩΝΟΥΜΕ ΜΕ ΤΑ ΔΑΧΤΥΛΑ ΑΝΟΙΧΤΑ.
- * ΤΑ ΑΞΙΟΛΟΓΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΑΓΟΡΑΣΤΟΥΝ ΜΕ ΑΣΗΜΑΝΤΑ ΠΟΣΑ ΚΑΙ ΤΟ ΑΝΤΙΘΕΤΟ.
- * ΜΕΤΑΞΥ ΦΙΛΩΝ ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΕΙΝΑΙ ΚΟΙΝΑ.
- * ΣΤΗΝ ΤΥΧΗ ΝΑ ΑΝΤΙΣΤΕΚΕΣΑΙ ΜΕ ΤΟ ΘΑΡΡΟΣ, ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΜΕ ΤΗ ΦΥΣΗ, ΣΤΑ ΠΑΘΗ ΜΕ ΤΗ ΛΟΓΙΚΗ.
- * Η ΟΜΟΡΦΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΣΥΣΤΑΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.
- * ΟΙ ΚΑΛΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΜΟΙΩΜΑΤΑ ΘΕΩΝ.
- * Ο ΕΡΩΣ ΕΙΝΑΙ ΑΣΧΟΛΙΑ ΑΡΓΟΣΧΟΛΩΝ.
- * ΑΘΛΙΟΣ ΣΤΗ ΖΩΗ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ ΦΤΩΧΟΣ ΓΕΡΟΣ.
- * ΑΠ' ΤΑ ΑΓΡΙΑ ΘΗΡΙΑ ΤΟ ΧΕΙΡΟΤΕΡΟ ΔΑΓΚΩΜΑ ΤΟ ΚΑΝΕΙ Ο ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ, ΑΠΟ ΤΑ ΗΜΕΡΑ Ο ΚΟΛΑΚΑΣ.

- * Η ΚΟΙΛΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΧΑΡΥΒΔΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ.
- * Η ΖΩΗ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΚΟ, ΑΛΛΑ ΤΟ ΝΑ ΖΕΙΣ ΚΑΚΑ.
- * ΟΙ ΟΜΟΡΦΕΣ ΕΤΑΙΡΕΣ ΕΙΝΑΙ ΣΑΝ ΤΟ ΘΑΝΑΤΗΦΟΡΟ ΠΙΟΤΟ.
- * ΤΟ ΚΕΡΔΟΣ ΑΠΟ ΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΕΙΣΑΙ ΕΤΟΙΜΟΣ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙΣ ΟΤΙΔΗΠΟΤΕ ΣΟΥ ΤΥΧΕΙ.
- * Ο ΗΛΙΟΣ ΠΗΓΑΙΝΕΙ ΣΤΟΥΣ ΑΠΟΠΑΤΟΥΣ, ΟΜΩΣ ΔΕΝ ΜΟΛΥΝΕΤΑΙ.
- * ΟΙ ΔΟΥΛΟΙ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΤΑΓΜΕΝΟΙ ΣΤΟΥΣ ΑΦΕΝΤΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΙΣΧΡΟΙ ΣΤΙΣ ΕΠΙΘΥΜΙΕΣ ΤΟΥΣ.
- * ΟΙ ΕΡΩΤΕΥΜΕΝΟΙ ΑΝΤΛΟΥΝ ΤΗΝ ΗΔΟΝΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΤΥΧΙΑ.
- * Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΚΟΣ ΓΙΑΤΙ ΟΤΑΝ ΕΡΧΕΤΑΙ ΔΕΝ ΤΟΝ ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΟΥΜΕ.
- * Η ΜΟΡΦΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΕΙΝΑΙ ΣΥΝΕΣΗ, ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΕΓΑΛΟΥΣ ΠΑΡΗΓΟΡΙΑ, ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΦΤΩΧΟΥΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΛΟΥΣΙΟΥΣ ΣΤΟΛΙΔΙ.
- * Η ΑΣΚΗΣΗ ΕΙΝΑΙ ΨΥΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗ.
- * ΧΩΡΙΣ ΕΞΑΣΚΗΣΗ ΤΙΠΟΤΕ ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΚΑΤΑΦΕΡΟΥΜΕ, ΕΝΩ ΜΕ ΤΗΝ ΕΞΑΣΚΗΣΗ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΞΕΠΕΡΑΣΤΕΙ ΚΑΘΕ ΕΜΠΟΔΙΟ.
- * ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΠΙΛΕΓΟΥΜΕ ΟΧΙ ΤΟΥΣ ΑΧΡΗΣΤΟΥΣ ΚΟΠΟΥΣ, ΑΛΛΑ ΑΥΤΟΥΣ ΠΟΥ ΕΠΙΒΑΛΛΕΙ Η ΦΥΣΗ ΓΙΑ ΝΑ ΖΟΥΜΕ ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΑ.
- * ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΔΥΣΤΥΧΟΥΝ ΕΞΑΙΤΙΑΣ ΤΗΣ ΑΝΟΗΣΙΑΣ ΤΟΥΣ.
- * ΟΠΩΣ ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΣΥΝΗΘΙΣΕΙ ΝΑ ΖΟΥΝ ΜΕ ΗΔΟΝΕΣ, ΕΝΟΧΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΕΙΨΗ ΤΟΥΣ, ΕΤΣΙ ΚΑΙ ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΣΥΝΗΘΙΣΕΙ ΣΤΟΝ ΑΝΤΙΘΕΤΟ ΤΡΟΠΟ ΖΩΗΣ, ΠΕΡΙΦΡΟΝΟΥΝ ΤΙΣ ΗΔΟΝΕΣ.
- * Ο ΥΠΕΡΤΑΤΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΖΩΗΣ ΕΙΝΑΙ Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ.
- * ΧΩΡΙΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΥΠΑΡΞΕΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ.
- * Η ΕΥΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΑΓΩΓΗ, Η ΚΑΛΗ ΦΗΜΗ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΣΤΟΛΙΔΙΑ ΠΟΥ ΣΥΓΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΤΗΝ ΚΑΚΙΑ.

- * Η ΜΟΝΗ ΣΩΣΤΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΗ ΠΟΥ ΡΥΘΜΙΖΕΙ ΤΟ ΣΥΜΠΑΝ.
- * ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΚΟΙΝΕΣ ΓΙΑ ΟΛΕΣ.
- * Η ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ, Η ΜΟΥΣΙΚΗ, Η ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΧΡΗΣΤΑ ΚΑΙ ΜΗ ΑΝΑΓΚΑΙΑ.

Πηγές

el.wikipedia.org | sarantakos.com | pegas.gr | acrobase.gr | seferou.blogspot.com | geocities.com/eyenetgr | dblackflag-alchemyofwords.blogspot.com | students.ceid.upatras.gr | synidisi.gr | istoria.exnet.gr | geocities.com/aeolis.geo | anarkismo.net | pontosworld.com | astro.forumup.com | 5465.pblogs.gr | theopeppasblog.pblogs.gr | makthes.gr